

De verbindende kracht van voetbal

Voetbalvereniging
De Meern

Nanne Boonstra
Niels Hermens
Eelco Koot
Inge Scheijmans
Stijn Verhagen

De verbindende kracht van voetbal

Voetbalvereniging De Meern

Nanne Boonstra
Niels Hermens
Eelco Koot
Inge Scheijmans
Stijn Verhagen

Maart 2011

Woord van dank

Deze onderzoeksrapportage is mogelijk gemaakt door de inzet van heel veel mensen. We willen hier de sporters, ouders en vrijwilligers van VV De Meern bedanken voor het invullen van de vragenlijsten. Hun antwoorden maken het mogelijk om een beeld te schetsen van de sfeer op de club. Ook willen we de studenten van Hogeschool Utrecht bedanken, die op stap zijn gegaan met de vragenlijsten en zoveel mensen bereid hebben gevonden mee te werken. Een grote hoeveelheid ingevulde vragenlijsten levert een betrouwbaarder resultaat op.

Inhoud

1	De verbindende kracht van voetbal	7
1.1	Leeswijzer	9
2	Het project Verbinden door voetbal	11
2.1	VV De Meern	12
2.2	De 'Verbinden door voetbal'-activiteiten en rol van de studenten	13
3	Opzet van het onderzoek	17
3.1	Vraagstelling	17
3.2	Aanpak van het onderzoek	17
3.3	Respondenten	18
4	Resultaten van het onderzoek	19
4.1	Omgangsvormen op de vereniging	19
4.2	Interetnische contacten	23
4.3	De participatie binnen de vereniging	25
4.4	Draagvlak voor Verbinden door voetbal	27
5.	Conclusie	29
5.1	Omgangsvormen	29
5.2	Vrijwilligerswerk	30
5.3	Interetnische contacten	30
5.4	Draagvlak Verbinden door voetbal	30
5.5	Samenvatting en reflectie	30
	Literatuur	33
	Bijlage 1: Achtergrondkenmerken respondenten	35

1 Inleiding

Nelson Mandela zei ooit eens dat voetbal en sport de macht hebben om te inspireren en te verenigen. 'Ze brengen hoop waar wanhoop was, en halen barrières neer.' Hoewel deze uitspraak voor Nederlandse begrippen wellicht wat zwaar aandoet, kan voetbal inderdaad sociale binding tussen mensen bevorderen, wederzijds respect stimuleren en zorgen voor sociaal contact. Voetbal kan echter óók leiden tot spanningen, escalaties en agressie. 'Veel onbestrafte incidenten in amateurvoetbal', kopte *NRC Handelsblad* op de voorpagina van 4 december 2010. 'KNVB pleit voor hardere aanpak', meldde dezelfde krant verderop.¹ Een vraag die in dit onderzoek aan de orde komt, is hoe we ervoor kunnen zorgen dat sport *verbroedert* in plaats van *verloedert*?

De verruwing van sport heeft momenteel veel aandacht in de media, politiek en beleid. Excessen vormen 'de grootste bedreiging' voor de sport, aldus de directeur van de afdeling amateurvoetbal van de KNVB. Ook andere directeuren, bestuurders, beleidsmakers en politici zijn van mening dat het afgelopen moet zijn met het slechte gedrag op de velden. Opvallend is de eensgezindheid tussen de betrokkenen over de te hanteren aanpak van de agressie. In die aanpak richten zij het vizier op de rotte appels in de clubs, pakken ze deze hard aan en proberen ze met repressie anderen van slecht gedrag te weerhouden. In een vergelijkbare, doortastende sfeer pleiten wethouders voor subsidiekortingen voor verenigingen die geen gedragscode hebben of deze niet handhaven, en komt minister Schippers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport met een speciaal actieplan tegen agressie in de sport, terwijl de PVV in Den Haag - heel even - een allochtonenstop voorstelde om een einde te maken aan respectloos gedrag op de clubs.

In 2008 zijn VV De Meern en het lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling van Hogeschool Utrecht begonnen met het project Verbinden door voetbal.² Inmiddels zijn ook andere organisaties betrokken, zoals FC Utrecht, dat een belangrijke katalysatorfunctie in het project vervult. Verbinden door voetbal wil door het aanbieden van speciale activiteiten *een positiever verenigingsklimaat* creëren voor amateurvoetbalverenigingen. Met deze activiteiten probeert zij

-
- 1 Dat de KNVB een hardere, repressieve aanpak voorstaat betekent niet dat de voetbalbond geen oog heeft voor preventie. Zo organiseerde de bond de afgelopen tijd op verenigingen kaderavonden op het vlak van sportiviteit en respect en bood zij instrumenten aan waarmee de verenigingen zelf aan de slag kunnen gaan. Tevens ondersteunt de KNVB het project Verbinden door voetbal, vooral vanwege de inzet van Verbinden door voetbal om *duurzaam* vorm te geven aan preventie en verenigingsopbouw.
 - 2 Ook Zwaluwen Utrecht 1911 doet mee aan het project. Ondanks overeenkomsten met VV De Meern, heeft deze vereniging een ander karakter. Over Zwaluwen Utrecht 1911 is een separate rapportage verschenen.

positief gedrag op de club min of meer vanzelfsprekend te maken. Het betreft geen eenmalige, maar structurele activiteiten, zoals de wekelijkse Fair Play Cup bij D-teams van VV De Meern. Het eerste doel zijn de activiteiten zelf en het plezier dat de kinderen eraan ontlelen. Het tweede doel zijn de neveneffecten - de bijvangst - die kunnen ontstaan. Zo kan de bijvangst van de activiteiten zijn dat de omgangsvormen verbeteren, dat er minder agressie of spanningen ontstaan in het veld of bij de ouders langs de lijn. Verbinden door voetbal legt de nadruk dus niet op repressie en het straffen van fout gedrag, maar op het creëren van settings waarin goed gedrag wordt beloond - om te voorkómen dat problemen ontstaan. Preventie in plaats van repressie dus, al zal repressie soms zeker nodig blijven.³

Bij VV De Meern lijkt deze benadering zijn vruchten af te werpen. De tuchtcommissie bij VV De Meern heeft het doorgaans niet erg druk en uit de nulmeting (zie cursieve alinea hieronder) bleek dat de respondenten de sfeer en de sportiviteit op de vereniging in 2008 als goed ervaren. Het zou daarom mooi zijn als het VV De Meern lukt op deze twee vlakken haar benijdenswaardige positie te behouden, hoewel de nulmeting ook verbeterpunten aan het licht bracht. Een van de verbeterpunten was dat 26 procent van de respondenten aangaf dat agressie in de sport volgens hen voor sommige leden een reden is om te stoppen met voetbal.

Naast deze doelstelling van het goed houden (en deels verbeteren) van de goede omgangsvormen, is er een tweede element van 'verbinden' dat belangrijk is voor VV De Meern. De vrijwillige inzet van de leden en het feit dat tijdens de nulmeting negen van de tien vrijwilligers aangaf dat de club over onvoldoende vrijwilligers beschikt. Jongeren deden in 2008 relatief het minste vrijwilligerswerk. Toch is een vereniging een context waarin jongeren kunnen leren dat het stoer, leuk en leerzaam is om naast het sporten je ook op een andere manier in te zetten voor de club - en in het verlengde daarvan voor de wijk. VV De Meern heeft daarom na de nulmeting extra ingezet op de ontwikkeling van maatschappelijke stages, zodat jeugdspelers stage op de club kunnen lopen. Zo probeert de club jongeren een leeromgeving te bieden die aansluit bij hun belangstelling, terwijl de club tegelijkertijd aan het investeren is in haar eigen vrijwilligerspotentieel.

De status van dit rapport

Vlak voor het project Verbinden door voetbal in 2008 van start ging, is door het lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling in samenwerking met het Verwey-Jonker Instituut een nulmeting uitgevoerd: hoe was het op dat moment gesteld met het sociale klimaat van VV De Meern? Op basis van deze nulmeting en gesprekken met het bestuur en sleutelfiguren van de club werd vervolgens enkele 'Verbinden door voetbal'-activiteiten geïntroduceerd, vooral gericht op de verbetering van omgangsvormen en vrijwillige inzet (zie voor de precieze activiteiten paragraaf 2.2). In 2010 werd opnieuw een meting uitgevoerd, de eenmeting, met als resultaat de voorliggende rapportage. Deze tweede rapportage geeft inzicht in de vraag hoe het sociale klimaat van VV

3 Wetenschappelijk onderbouwen we de (preventieve) gedachtegang van Verbinden door voetbal met sociologische, sociaalpsychologische en criminologische inzichten, zoals Hirschi's Sociale bindingstheorie (1969), Allports Geconditioneerde contacthypothese (1954) en Wilsons en Kellings *Broken window* theorie (1982). De overeenkomst tussen de onderzoeken is dat ze ingaan op de relatie tussen omgevingskenmerken enerzijds en (a)sociaal individueel gedrag van mensen anderzijds.

De Meern is veranderd ten opzichte van de situatie tijdens de nulmeting. Zijn er verbeteringen of verslechtingen, en zo ja op welke domeinen? Wat betekenen de gevonden ontwikkelingen voor de koers die VV De Meern vaart?

Bij het lezen van dit rapport zouden eventuele verbeteringen bij VV De Meern ten opzichte van de nulsituatie meteen ook als directe oorzaak van Verbinden door voetbal geïnterpreteerd kunnen worden. Die conclusie is echter niet geheel juist. De veranderingen die we in deze rapportage presenteren kunnen immers door veel meer dan alleen Verbinden door voetbal tot stand zijn gekomen. Het sociale klimaat van voetbalclubs wordt beïnvloed door tal van factoren, zeker bij een actieve club als VV De Meern. Het vergt een apart onderzoek om inzicht te krijgen in de opbrengsten van de investeringen die de betrokkenen bij Verbinden door voetbal hebben uitgevoerd. Wij hebben eerste aanwijzingen over de (bescheiden maar belangrijke) invloed van Verbinden door voetbal, die we in de conclusie zullen presenteren. In 2011 kunnen we deze eerste aanwijzingen pas systematischer toetsen en analyseren. In 2012 verschijnt hierover ons volgende rapport. Wat de *huidige* rapportage voor VV De Meern oplevert is nieuwe, tot dusver onbekende informatie over hoe de club zich op een aantal cruciale domeinen heeft ontwikkeld tussen 2008 en 2010.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 presenteren we de belangrijkste ambities en activiteiten van het project Verbinden door voetbal, toegespitst op de situatie bij VV De Meern. In hoofdstuk 3 komt de opzet van het onderzoek aan de orde. In hoofdstuk 4 behandelen we de resultaten van het onderzoek, in het bijzonder de ontwikkelingen bij VV De Meern tussen 2008 en 2010 op de volgende vier terreinen:

1. De omgangsvormen op de vereniging.
2. Interetnische contacten.
3. Vrijwilligerswerk binnen de vereniging.
4. Het draagvlak voor het project Verbinden door voetbal binnen de vereniging.

In hoofdstuk 5, het slothoofdstuk van de rapportage, presenteren we de conclusies van het onderzoek.

2 *Het project Verbinden door voetbal*

Het lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling van Hogeschool Utrecht werkt samen met FC Utrecht en de KNVB aan het meerjarige project Verbinden door voetbal. Het doel van dit project in de provincie Utrecht is het ondersteunen van voetbalverenigingen die het sociale klimaat van hun club willen versterken. Dit is van belang voor de clubs zelf, maar ook breder voor de maatschappij. De afgelopen jaren is in Nederland de wederzijdse beeldvorming tussen allochtonen en autochtonen verslechterd (SCP 2005a, 2007), de bereidheid om vrijwilligerswerk te doen gedaald (RMO 2009) en zijn er aanwijzingen dat individuen zich minder interesseren voor de publieke zaak (Hall, Winlow en Ancrum 2008; Spangenberg en Lampert 2009). Voetbal is één van de mogelijkheden om de verhoudingen tussen groepen te verbeteren. Deels heeft dat te maken met de competenties en vaardigheden die tijdens het beoefenen van voetbal kunnen worden ontwikkeld, zoals het leren omgaan met tegenslag en verlies. Voor een ander deel hangt het samen met het feit dat de deelnemers een gezamenlijk doel nastreven, de noodzaak tot samenwerken onderkennen en een relatief gelijke sociale status ervaren. Voetbal heeft daarom als potentie om - heel verschillende - mensen bij elkaar te brengen (Veldboer, Boonstra en Krouwel 2007).

De twee verenigingen die in het project Verbinden door voetbal participeren zijn VV De Meern en Zwaluwen Utrecht 1911. In het bijzonder zetten deze verenigingen zich in om:

1. Respectvolle omgangsvormen binnen de vereniging te bevorderen.
2. Contacten tussen diverse (etnische) groepen te verbeteren.
3. De participatie binnen de vereniging te vergroten.

Het project Verbinden door voetbal rust op twee peilers. Enerzijds worden er activiteiten georganiseerd die de verbindende kracht van voetbal ondersteunen en versterken. Anderzijds volgt Hogeschool Utrecht met onderzoek het resultaat van deze activiteiten. Uitgangspunt is dat het onderzoek bijdraagt aan het gezamenlijk stellen van de gewenste doelen en aan het versterken van draagvlak voor verbeteringen binnen het project. Onderzoek en activiteiten wisselen elkaar gewoonlijk af, maar vinden af en toe tegelijkertijd plaats.

In het eerste jaar van Verbinden door voetbal is met het Verwey-Jonker Instituut en studenten van de hogeschool een eerste onderzoek (nulmeting) verricht. Deze nulmeting was bedoeld om in kaart te brengen hoe voetballers, ouders en vrijwilligers op dat moment dachten over de club en hoe betrokken zij zich bij de club voelden. Het Verwey-Jonker Instituut vervulde bij het onderzoek

een zogenoemde *back office* functie; de onderzoekers hebben in overleg met de hogeschool de meetinstrumenten ontwikkeld, studenten ondersteund en de verzamelde data geanalyseerd. Op basis van het onderzoek zijn door stagiaires van de hogeschool een aantal activiteiten uitgevoerd op de club. In het voorjaar van 2010 is er opnieuw onderzoek gedaan naar de sfeer en betrokkenheid van voetballers, ouders en vrijwilligers. De volgende stap is om op basis van deze resultaten de ingezette activiteiten te verbeteren en ervoor te zorgen dat ze een wezenlijk onderdeel worden van de club. Ook zal er kwalitatief onderzoek plaatsvinden om beter zicht te krijgen op de resultaten van de verschillende activiteiten.

Paragraaf 2.1 geeft een beschrijving van VV De Meern, om helder te krijgen binnen welke context de activiteiten in het kader van Verbinden door voetbal zijn verricht. Paragraaf 2.2 geeft vervolgens een overzicht van de ondernomen 'Verbinden door voetbal'-activiteiten in de afgelopen twee voetbalseizoenen. Deze paragraaf beschrijft ook de rol van studenten van Hogeschool Utrecht.

2.1 *VV De Meern*

VV De Meern is een voetbalvereniging die is opgericht in 1946. De eerste 60 jaar van haar bestaan was het een typische dorpsclub met enkele honderden leden, die bijna allen afkomstig waren uit de dorpskern van De Meern. Sinds enkele jaren heeft VV De Meern een explosieve groei doorgemaakt. Doordat De Meern (samen met Vleuten) een wijk is geworden van de stad Utrecht en er door de Vinex-locatie Leidsche Rijn tegenwoordig veel meer mensen in de buurt van de voetbalvereniging wonen, is de club gegroeid van ongeveer 450 leden naar 1.500 leden in 2009. Door de verstedelijking van De Meern is bovendien de samenstelling van het ledenbestand veranderd.

VV De Meern is de laatste jaren een ambitieuze vereniging geworden. Op prestatief gebied streeft de club ernaar om op senioreniveau de hoofdklasse te halen. Ook de hoogste selectieteams spelen op hoog niveau. Op recreatief gebied heeft de club als doel om iedereen goede mogelijkheden te bieden. Inmiddels heeft VV De Meern zo'n 80 jeugdteams en 1.000 jeugdspelers. Op maatschappelijk en innovatief gebied wil de club ook meespelen. In haar strategisch beleidsplan heeft zij de volgende missie geformuleerd: 'ontwikkel jezelf, ontwikkel je club'. Om aan die missie gestalte te geven, werkt VV De Meern samen met diverse partijen. Inmiddels is het plan opgevat om een speciale commissie 'VV De Meern maatschappelijk' in het leven te roepen, die de schakel moet zijn in alle maatschappelijke activiteiten van VV De Meern.

Het bestuur heeft een vereniging voor ogen, waar de leden naast het voetballen ook veel mogelijkheden krijgen om betrokken te raken bij het verenigingsleven. De studenten van Hogeschool Utrecht spelen een ondersteunende rol bij deze ontwikkelingen. In de volgende paragraaf is een overzicht te zien van deze activiteiten en het aantal deelnemers.

2.2 *De ‘Verbinden door voetbal’-activiteiten en rol van de studenten*

De onderzoeksresultaten uit de nulmeting uit 2008 hebben invloed gehad op het verloop van het project Verbinden door voetbal in de praktijk. De belangrijkste invloed was het besluit om in het vervolg van het project in te zetten op enerzijds het *behouden* van de goede omgangsvormen op de vereniging, en anderzijds het accent sterker te gaan leggen op het *vergroten* van de participatie c.q. vrijwillige inzet van de leden van VV De Meern. De aanname daarbij is overigens dat, als deze twee doelen worden bereikt, tegelijkertijd ook het derde oogmerk van Verbinden door voetbal dichterbij komt: de verbetering van de verstandhouding tussen sporters met verschillende culturele achtergronden (Verhagen e.a. 2009).

Niet alleen vanuit politiek en beleid, maar ook vanuit de sportwereld zelf wordt steeds meer aandacht besteed aan omgangsvormen op en rondom het veld. Zo doen enkele voetbalverenigingen mee aan het tv-programma Heibel langs de lijn, waarin ouders worden geconfronteerd met hun (slechte) gedrag langs de lijn. Ook als het gaat om de professionele sport is er in de media steeds vaker aandacht voor gedrag. Denk bijvoorbeeld aan de finale van het wereldkampioenschap voetbal in Zuid Afrika. Na afloop werd het grove Nederlandse spel veroordeeld door zowel de Nederlandse als mondiale sportpers. Nog recenter is het voorval waardoor voetballer Nigel de Jong uit de selectie van het Nederlands elftal is gezet vanwege een grove overtreding waarbij zijn tegenspeler een been brak.

Waar ‘sport’ vroeger vooral als ‘sport’ werd benaderd - goed voor je gezondheid, leuk om te doen - staat de bijdrage van sport aan de samenleving tegenwoordig steeds meer centraal. Sport is een afspiegeling van de maatschappij, vervult een maatschappelijke voorbeeldrol en kan bijdragen aan de leefbaarheid, participatie en het welbevinden van mensen. Dát sportverenigingen niet alleen een sportieve, maar ook maatschappelijke functie hebben, wordt inmiddels breed gedragen. Hoe deze functie het beste vorm kan krijgen is alleen minder evident. Daarom is Verbinden door voetbal ook voor hogeschoolstudenten interessant. Ze nemen kennis van een nieuw type sociale professionaliteit en kunnen bovendien bijdragen aan het ontluiken daarvan. Een type sociale professionaliteit, waar kennis van de sociale sector wordt verbonden met instellingen en voorzieningen die traditioneel niet tot de sociale sector worden behoord, in dit geval voetbalverenigingen (vgl. Blokland 2006).

In de voetbalseizoenen 2008-2009 en 2009-2010 waren per seizoen een groep studenten⁴ van Hogeschool Utrecht actief om de twee participerende verenigingen te ondersteunen. Zij hebben er meerdere activiteiten ontplooid en begeleid die te maken hadden met de drie eerder genoemde doelen. Naast het organiseren van de activiteiten hebben de studenten onderzoeksactiviteiten verricht om sociale ontwikkelingen te meten die het gevolg kunnen zijn van deze activiteiten.

4 De studenten liepen stage vanuit Hogeschool Utrecht. Het was een breed samengestelde groep, bestaande uit tweede-, derde- en vierdejaars studenten Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, Culturele en Maatschappelijke Vorming, Integrale Veiligheidskunde, Sociaal Juridische Dienstverlening, Pedagogiek en Commerciële Economie. De studenten zijn begeleid door docent Eelco Koot, die verbonden is aan het lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling.

Het takenpakket van de studenten was net als de opzet van het project tweeledig: enerzijds werden activiteiten ontplooid. Deze activiteiten waren in het eerste seizoen gericht op elk van de drie doelen van het project Verbinden door voetbal. In het tweede seizoen lag de nadruk op activiteiten die invloed kunnen hebben op de omgangsvormen binnen de vereniging en op de verhoging van de vrijwillige inzet. Uitgangspunt was dat de studenten ondersteunende activiteiten organiseerden, in plaats van dat ze taken overnamen. De taken van de studenten moesten overdraagbaar zijn aan het vrijwilligerskader van de vereniging en moesten ertoe leiden dat het kader zijn taken efficiënter kon verrichten. Anderzijds hadden de studenten een belangrijke rol in het onderzoek. Zij hebben vragenlijsten afgenomen bij spelers, ouders en vrijwilligers.

De studenten van Hogeschool Utrecht hebben in de afgelopen twee voetbalseizoenen meerdere activiteiten ontplooid bij VV De Meern. Onderstaande cursieve tekst biedt een overzicht van deze activiteiten en het aantal deelnemers.

Fair Play Cup

Tussen februari 2009 en mei 2009 is voor de D-pupillen van VV De Meern een wekelijkse Fair Play Cup georganiseerd. De sportiviteit van spelers, trainers/leiders en ouders van veertien jeugdteams is gedurende deze periode beoordeeld. Het winnende team, meisjes D3, heeft in augustus 2009 de KNVB bezocht voor een themabijeenkomst, een rondleiding en een voetbalwedstrijd onder leiding van een betaald voetbalscheidsrechter. Dit alles werd afgesloten met een diner. Ook in het seizoen 2009-2010 heeft deze Fair Play Cup plaatsgevonden. Er werd gestart met een voetbalclinic van FC Utrecht, waarbij er onder meer aandacht was voor respect. Wederom is het fair play gedrag van 15 jeugdteams het hele seizoen gevolgd. In mei 2010 is het winnende team (D8) op bezoek geweest bij FC Utrecht-Vitesse. Dit team heeft in augustus 2010 nog een wedstrijd in stadion Galgenwaard van FC Utrecht mogen spelen tegen een team van Zwaluwen Utrecht 1911 (waar ook een Fair Play Cup wordt georganiseerd). Voor de E- en F-jeugd is in mei 2010 een speciaal Fair Play Cup toernooi gehouden. De wedstrijden tijdens dit toernooi werden gefloten door maatschappelijke stagiaires van VV De Meern.

Spelregelavond/scheidsrechtersquiz/jeugdscheidsrechters

In april 2009 is er een vrijwillige spelregelavond georganiseerd voor de C-jeugd waaraan veertig jeugdspelers deelnamen. Bijna de helft van hen (18 personen) heeft zich aangemeld voor een scheidsrechterscursus en heeft inmiddels wedstrijden geleid tijdens de traditionele Meernse toernooien in mei 2009. In het voetbalseizoen 2009-2010 verbond VV De Meern zich aan de maatschappelijke stages en bij de twee spelregelavonden in februari 2010 konden jeugdspelers van VV De Meern zich opgeven om hun maatschappelijke stage te lopen bij VV De Meern. Vijftien jeugdspelers hebben dit gedaan. In april 2010 hebben deze jeugdspelers een scheidsrechterscursus gevolgd bij betaald voetbalscheidsrechter Kevin Blom. Zij zijn vervolgens ingezet bij de Fair Play toernooien voor de E- en F-jeugd. Twaalf jeugdspelers hebben aangegeven in de toekomst te willen blijven fluiten bij jeugdwedstrijden.

Faciliteren van assistent trainers

Vanaf november 2009 hebben 19 jeugdspelers van VV De Meern voor hun maatschappelijke stage een cursus pupillentrainer gevolgd. In december van dat jaar konden zij praktijkervaring opdoen bij de zogenaamde 'eerste Meernse Voetbalclinics'. Ruim 100 kinderen van VV De Meern hebben deelgenomen aan die clinics. Tijdens de tweede clinic deden daarnaast ook nog veertig Bosnische kinderen mee, die in De Meern waren via een actie van Pax Kinderhulp. De jeugdspelers die de trainingen gaven, werden begeleid door ervaren trainers en assistent-trainers van VV De Meern. Onder meer Radio M, de Volkskrant en AD/Utrechts Nieuwsblad hebben hier aandacht aan besteed.

Pedagogische trainingen

In het voetbalseizoen 2009-2010 heeft een aantal studenten van Hogeschool Utrecht op de woensdagmiddag voetbaltraining gegeven aan twee 'lastige' E-teams van VV De Meern. Zij deden dit aan de hand van de Restorative Practice methode om het groepsgevoel binnen deze teams te vergroten.

Positief coachen

In januari 2010 vond een speciale theatershow Positief coachen voor jeugdleiders/trainers plaats. Op deze avond waren ruim 90 mensen aanwezig en er werd zeer positief op gereageerd.

Young Professional Project

VV De Meern heeft in het voetbalseizoen 2008-2009 het zogenoemde Young Professional Project opgezet. Dit is een project waarbij jonge - veelal hoogopgeleide - leden van de vereniging worden gevraagd mee te denken over het (vrijwilligers)beleid van de vereniging en daarnaast concrete activiteiten voor hun rekening te nemen. De Young Professionals hebben onder meer gewerkt aan het strategisch beleidsplan en het medewerkersbeleid. Het motto van de club 'Ontwikkel je zelf, ontwikkel je club' is één van de dingen die hieruit is voortgekomen, met als kernwaarden sportiviteit, betrokkenheid en respect. Om deze waarden gedurende het gehele seizoen te kunnen communiceren, zijn er vanuit het Young Professional Project banners ontwikkeld.

Hoe sportief is jou D team?

Laat het zien tijdens de

FAIR PLAY CUP 2011

Het meest sportieve D team speelt
de finale in de Galgenwaard in mei 2011

Puntentelling start op 13 november 2010
Haal het formulier op bij het bestuur of de uitgiftebalie

Meer info?
www.vvdemeern.nl

Aankondiging Fair Play Cup V.V. De Meern.

3 *Opzet van het onderzoek*

Zoals in het voorgaande hoofdstuk geschetst, bestaat het project Verbinden door voetbal uit een combinatie van activiteiten en onderzoek. In dit hoofdstuk beschrijven we achtereenvolgens de vraagstelling, de aanpak van het onderzoek en de respondentengroep.

3.1 *Vraagstelling*

Het project Verbinden door voetbal wil *een positief verenigingsklimaat* voor amateurvoetbalverenigingen realiseren. Niet door de nadruk te leggen op repressie en het straffen van fout gedrag, maar door settings te creëren waarin goed gedrag wordt beloond. In het bijzonder richt het project zich op het verbeteren van respectvolle omgangsvormen, interetnische contacten en participatie binnen de vereniging.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

Hoe hebben de omgangsvormen, interetnische contacten en de participatie door middel van vrijwilligerswerk bij VV De Meern zich de afgelopen twee jaar ontwikkeld?

Met het beantwoorden van deze vraag kunnen we inzicht bieden in de veranderingen die VV De Meern de afgelopen twee jaar heeft doorgemaakt. In hoeverre deze veranderingen aan Verbinden door voetbal moeten worden toegeschreven, kan met de huidige onderzoeksgegevens niet worden aangegeven, al geven we daarover in de conclusie wel enige indicaties.

3.2 *Aanpak van het onderzoek*

Studenten van Hogeschool Utrecht hebben in het voorjaar van 2010 vragenlijsten afgenomen bij sporters, ouders en vrijwilligers van VV De Meern. Dit waren andere studenten dan die aan het onderzoek van 2008 meewerkten, maar de vragen zijn nagenoeg dezelfde als in de nulmeting. Enkele vragen uit de nulmeting zijn in de eenmeting achterwege gelaten, omdat uit de nulmeting was gebleken dat ze te weinig toegevoegde waarde hadden. Daartegenover staat dat ook enkele vragen zijn toegevoegd:

- Om meer inzicht te krijgen in de bekendheid van Verbinden door voetbal na twee voetbalseizoenen is een aantal vragen over dit onderwerp aan de vragenlijst toegevoegd. Uit de procesevaluatie die na het voetbalseizoen 2008/2009 is gehouden, bleek dat het project Verbinden door voetbal en de activiteiten van het project na een jaar nog niet erg bekend waren bij de leden, de ouders en de vrijwilligers van VV De Meern. Dus wilden we graag weten hoe het een jaar later met de bekendheid van Verbinden door voetbal is gesteld.

- Om beter zicht te krijgen in de verhoudingen tussen de autochtone en allochtone leden op de club is een aantal zogeheten 'gevoelsthermometer'-vragen aan de vragenlijst toegevoegd. Hiermee geven respondenten aan hoe 'warm' hun gevoelens zijn ten opzichte van leden van VV De Meern, Nederlanders in het algemeen, autochtone Nederlanders en allochtone Nederlanders.

Als aanvulling op de enquêtevragen hebben we een beperkt aantal kwalitatieve gegevens op de club verzameld om de gevonden onderzoeksuitkomsten beter te kunnen duiden en het onderzoeksverslag leesbaarder te maken. Deze gegevens zijn deels verzameld door de studenten, deels door de onderzoekers van het Verwey-Jonker Instituut. De onderzoekers van het Verwey-Jonker Instituut hebben halverwege het project telefonische interviews afgenomen met meerdere mensen van de vereniging. Na de tweede meting zijn vier vrijwilligers van de vereniging geïnterviewd. In de komende periode gaan wij door met het verzamelen van kwalitatieve data. Te zijner tijd biedt dit waardevolle onderzoeksresultaten, waarover we zullen publiceren.

3.3 Respondenten

Tabel 1 toont de respons op de twee meetmomenten. In 2008 zijn in het totaal 378 sporters, ouders en vrijwilligers bevraagd. In 2010 zijn dat er 323. Dat is ongeveer veertien procent minder dan in 2008. Het aantal ondervraagde ouders is ruim een derde kleiner dan in 2008. En het aantal ondervraagde vrijwilligers in 2010 is meer dan het dubbele ten opzichte van 2008. Toch is de omvang van de onderzochte groepen groot genoeg om de cijfers uit 2008 en 2010 met elkaar te vergelijken. De achtergrondkenmerken zoals leeftijd, geslacht en etniciteit zijn weergegeven in bijlage 1.

Tabel 1 Respons 2008 (nulmeting) en 2010 (eenmeting)

Sporters		Ouders		Vrijwilligers	
2008	2010	2008	2010	2008	2010
210	185	145	81	23	57

4 Resultaten van het onderzoek

Dit hoofdstuk laat zien wat sporters, ouders en vrijwilligers van VV De Meern vinden van de sfeer en het sportieve gedrag op de club en van de contacten met leden met een andere etnische achtergrond. Ook beschrijft dit hoofdstuk hoe sporters en ouders aankijken tegen vrijwilligerswerk en hoe bekend zij zijn met de activiteiten van het project Verbinden door voetbal.

4.1 Omgangsvormen op de vereniging

Ten tijde van de nulmeting was de sfeer bij VV De Meern goed en gedroegen de leden zich over het algemeen sportief. Een belangrijke bevinding was dat ouders positiever waren over het gedrag van hun kinderen dan dat de sporters zelf waren over hun eigen gedrag. Anders gezegd leken ouders zich *niet* bewust van negatieve gedragingen van hun kind.⁵ Na een korte algemene inleiding, bespreken we in deze paragraaf achtereenvolgens de mate van sportief gedrag en de sfeer op de vereniging.

Alle ondervraagde ouders en vrijwilligers, en bijna alle sporters (96%) vinden het belangrijk of zeer belangrijk dat sporters zich respectvol gedragen ten opzichte van trainers en scheidsrechters. De sfeer en de mate van sportief gedrag bij VV De Meern worden na twee jaar Verbinden door voetbal nog steeds als zeer positief ervaren (zie tabel 2). Ook de vier geïnterviewde vrijwilligers zijn tevreden over de sfeer op de club. Ze noemen het bijvoorbeeld 'een gemoedelijke club', 'een gezonde club met veel jeugdleden', en 'een club die veel aandacht besteedt aan het gedrag op en rond het veld'. Tegelijkertijd gaat het volgens hen ook niet altijd vlekkeloos. 'Er gebeurt ook wel eens wat, net als bij alle andere voetbalclubs. Maar bij andere verenigingen is dat vaak veel ernstiger.'

Tabel 2 Rapportcijfers sfeer en mate van sportief gedrag op de vereniging

	Sporters		Ouders		Vrijwilligers	
	2008 (n=210)	2010 (n=180)	2008 (n=145)	2010 (n=81)	2008 (n=23)	2010 (n=57)
Sfeer op vereniging	8,19	8,28	7,43	7,33	7,48	7,13
Mate van sportief gedrag	7,84	7,98	7,41	7,25	7,09	7,27

5 Het is hier belangrijk in acht te nemen dat niet ouders en sporters zijn gevraagd die bij elkaar horen. Het gaat dus om een algemeen beeld op de vereniging en over specifieke ouder/kind combinaties.

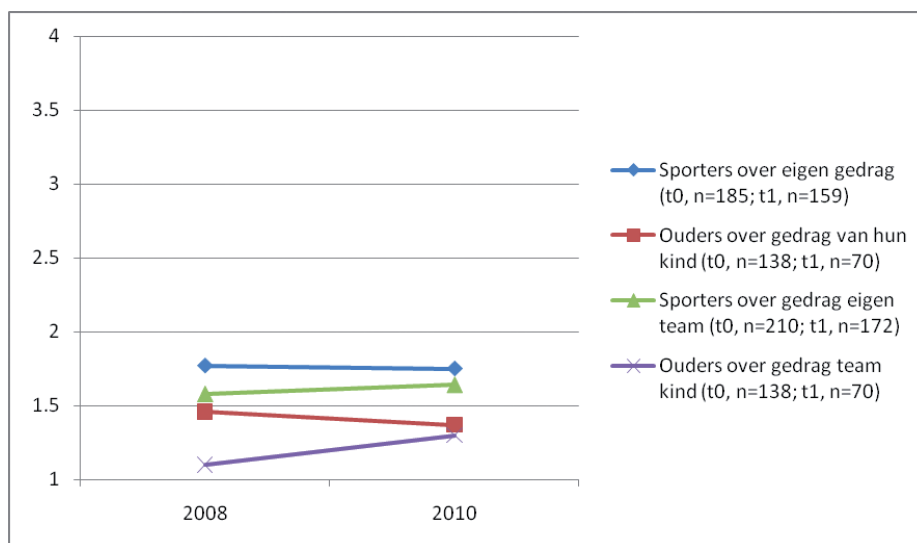
Ondanks dat de sportiviteit op de club in 2010 nog even hoog wordt gewaardeerd als in 2008, geeft in 2010 een groter aantal respondenten aan dat agressie in de sport een reden is om te stoppen met voetbal (zie tabel 3). Bij de ouders is dat zelfs 30 procent meer. Omdat de mate van sportief gedrag op de club nog bijna even hoog wordt gewaardeerd, zou een verklaring voor deze bevinding kunnen zijn dat er een verruiming in het spel van *tegenstanders* wordt waargenomen. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat vrouwen bepaald gedrag in de sport sneller als agressief bestempelen. In de respondentengroep van de ouders - de groep die het vaakst meent dat agressie een reden is om met de sport te stoppen - zitten bij de eenmeting (64%) namelijk opvallend meer vrouwen dan in de nulmeting (37%).

Tabel 3 Agressie in sport als reden om te stoppen

% eens/helemaal eens (t0)	Sporters (t0, n=210; T1, n=175)	Ouders (t0, n=145; t1, n=79)	Vrijwilligers (t0, n=23; t1, n=40)
Agressie in de sport is voor sommige spelers van VV De Meern een reden om te stoppen met voetbal	26% (19%)	47% (17%)	16% (4%)

Figuur 1 laat zien hoe sportief of onsportief sporters van VV De Meern zelf vinden dat zij zich gedragen, en hoe sportief of onsportief zij het gedrag van hun team vinden. Hoe hoger de waarde op de verticale as, hoe onsportiever het gedrag.⁶ Ter vergelijking is in de figuur ook toegevoegd hoe ouders vinden dat hun kinderen zich gedragen en hoe vaak bepaalde onsportieve gedragingen voorkomen in het team van hun kind. Dit is op dezelfde manier gemeten als bij de sporters zelf.

Figuur 1 Sporters en ouders over hoe vaak zij zelf/hun kinderen onsportief gedrag vertonen en binnen hun team/het team van hun kind onsportief gedrag voorkomt (1=komt nooit voor, 4=komt heel vaak voor)

6 Deze waarde is berekend op basis van acht stellingen over hoe vaak de sporters zelf bepaalde onsportieve gedragingen vertonen en zeven stellingen over hoe vaak bepaalde vormen van onsportief gedrag voorkomen binnen hun team. Een waarde van 4 betekent dat dit gedrag heel vaak voorkomt, een waarde van 3 dat dit gedrag regelmatig voorkomt, een waarde van 2 dat dit gedrag soms voorkomt, en een waarde van 1 dat dit gedrag nooit voorkomt.

Zowel sporters als ouders van sporters geven aan dat zichzelf, hun team, hun kind of het team van hun kind erg sportief speelt. Er zijn geen grote verschillen in vergelijking met 2008. Ouders lijken zich nog steeds minder bewust van eventueel onsportief gedrag van hun kinderen dan de kinderen zelf.⁷ Gemiddeld genomen zijn zij net als in 2008 duidelijk positiever over het gedrag van hun kind dan de sporters zelf.

Sporters en ouders zijn over het algemeen negatiever over specifieke gedragsvormen op de vereniging dan in 2008 (zie ook tabel 4). Zo meent een groter deel van de sporters en ouders dat het gedrag van trainers en ouders vaak te wensen overlaat dan in 2008, en denken meer respondenten dat agressie in de sport voor sommige spelers van VV De Meern een reden kan zijn om te stoppen met voetbal. Deze resultaten lijken erop te wijzen dat de gedragsvormen op de vereniging achteruit zijn gegaan. Aan de andere kant hebben we eerder gezien dat alle groepen respondenten de mate van sportief gedrag op de vereniging nog steeds zeer positief beoordelen.

Een vrijwilliger zegt hierover dat VV De Meern de afgelopen jaren 'stadser' is geworden. Dit heeft te maken met het feit dat De Meern als zelfstandig dorp nu deel is gaan uitmaken van de stad Utrecht. 'De stadsmensen reageren anders, harder op beslissingen van scheidsrechters en trainers.' Maar deze incidenten hebben volgens hem geen invloed op de sfeer in het algemeen. Een andere verklaring voor de tegenstelling in het resultaat zou kunnen zijn dat sporters en ouders, wellicht door 'Verbinden door voetbal'-activiteiten als de Fair Play Cup, zich meer bewust zijn geworden van wat sportief en wat onsportief gedrag is. Dit wordt ondersteund door wat een van de vrijwilligers zegt. 'Door de aanwezigheid van de studenten zijn veel mensen op de club wakker geschud... Ze zijn gaan nadenken over sportief en onsportief gedrag en vooral over wat er moet gebeuren om een club draaiende te houden.' Het gevolg van deze verandering in het bewustzijn van de mensen kan zijn dat zij ongewenst gedrag vaker opmerken.

*Tabel 4 In hoeverre zijn respondenten het eens met de volgende stellingen?
Tussen haakjes de antwoorden op t0.*

% eens/helemaal eens (t0)	Sporters (t0, n=210; T1, n=174)	Ouders (t0, n=145; t1, n=79)	Vrijwilligers (t0, n=23; t1, n=39)
Het gedrag van trainers laat vaak te wensen over	27% (20%)	11% (23%)	2 (0)
Het gedrag van ouders laat vaak te wensen over	36% (23%)	35% (19%)	8 (7)
Af en toe opzettelijk de regels overtreden hoort bij voetbal	54% (58%)	28% (26%)	13 (5)
Op de vereniging VV De Meern is vaak sprake van agressie	15% (20%)	5% (1%)	2 (0)

Tot slot: ruim de helft van de sporters is goed of zeer goed bekend met de omgangsregels die door VV De Meern zijn opgesteld. In 2008 was dit nog drie kwart van de sporters. Wellicht wordt de daling in bekendheid met de huisregels veroorzaakt door het feit dat de activiteiten binnen het project Verbinden door voetbal voornamelijk gericht waren op gedrag in het algemeen en minder op het naleven van specifieke regels die door de vereniging zijn opgesteld. Net als in 2008 vinden bijna

7 Het is hier belangrijk te vermelden dat niet ouders en sporters zijn gevraagd die bij elkaar horen. Het gaat dus om een algemeen beeld op de vereniging en niet over specifieke ouder/kind combinaties.

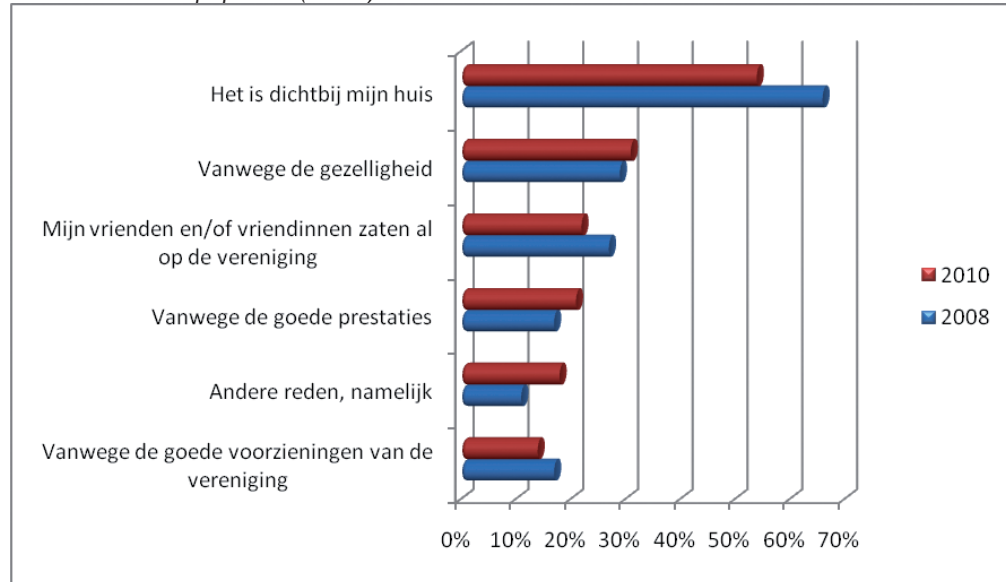
alle sporters, ouders en vrijwilligers het belangrijk of heel belangrijk dat een voetbalvereniging bepaalde omgangsregels heeft.

4.1.2 Sfeer op de vereniging

Sporters, ouders en vrijwilligers zijn, net als twee jaar geleden, zeer positief over de sfeer in de vereniging. Vrijwilligers lijken hier iets minder positief over dan aan het begin van het project Verbinden door voetbal (zie tabel 2). Twee vrijwilligers geven in een interview ook aan dat de sfeer de laatste jaren enigszins is veranderd. 'Het is harder en zakelijker geworden' en 'het lijkt erop dat ouders grover zijn geworden ten opzichte van scheidsrechters en dat meer mensen rommel achter laten in de kantine.' Dit is volgens deze vrijwilligers echter niet specifiek voor VV De Meern, maar meer een algemene trend in de maatschappij.

Dat de sfeer in de vereniging belangrijk is, blijkt onder meer uit het feit dat bijna een derde van de sporters lid is geworden van VV De Meern vanwege de gezelligheid op de vereniging (zie figuur 2). Daarnaast noemen veel vrijwilligers (ongeveer 25 procent) dat zij voor VV De Meern hebben gekozen omdat hun zoon of dochter er voetbalt. Het grootste gedeelte van de sporters is, net als de sporters die ondervraagd zijn tijdens de nulmeting, lid geworden van deze vereniging omdat het dichtbij hun huis is. Na de nulmeting concludeerden we daarom al dat deze vereniging een belangrijkste buurt-functie heeft. Dit beeld wordt nog sterker als we zien dat zeven van de tien ouders zegt dat hun kind lid is van VV De Meern omdat het dichtbij hun huis is. Ook ruim de helft van de vrijwilligers is lid van deze vereniging omdat het dichtbij huis is.

Figuur 2 Reden lidmaatschap sporters (n=180)

Een factor die indirect te maken heeft met de sfeer op de vereniging, is hoe lang mensen op de sportvereniging aanwezig zijn. Dit kan twee kanten op werken. Enerzijds blijven mensen langer op de vereniging als het er gezellig is en anderzijds is het er gezelliger als meer mensen lang op de vereniging verblijven. De ondervraagde sporters in 2010 zijn per week langer op de vereniging dan de ondervraagde sporters in 2008: 8,5 uur in 2010 ten opzichte van ruim 6 uur per week in 2008.

Samenvattend kunnen we stellen dat de sfeer en de sportiviteit op de vereniging nog steeds als ruim voldoende tot goed wordt ervaren. Tegelijkertijd doet zich in de resultaten een ogenschijnlijke contradictie voor. Enerzijds geven respondenten aan dat de omgangsvormen zijn verbeterd, maar tegelijkertijd menen zij dat er meer negatief gedrag is op de vereniging en dat agressief gedrag een mogelijke reden is voor leden om te stoppen met voetballen. Dit betekent niet direct dat de omgangsvormen en de sfeer zijn verslechterd. Vier op de tien sporters vindt namelijk dat de omgangsvormen op de vereniging zijn verbeterd, terwijl slechts 4 procent van hen vindt dat deze zijn verslechterd. Daarnaast is het merendeel van de ondervraagde ouders en vrijwilligers van mening dat de omgangsvormen niet zijn verbeterd, maar ook niet zijn verslechterd. Een verklaring kan zijn dat Verbinden door voetbal ervoor zorgt dat mensen zich bewuster worden van negatieve omgangsvormen op de vereniging en kritischer zijn geworden tegen normoverschrijdend gedrag. Dit is ook wat een van de vrijwilligers beaamt.

4.2 *Interetnische contacten*

Bij VV De Meern waren in 2008 de verhoudingen tussen mensen van verschillende culturele komaf relatief ontspannen. Op de vereniging gingen allochtone en autochtone leden op een positieve manier met elkaar om, zo beoordeelden de respondenten. De respondenten hadden binnen en buiten de vereniging contact met andere leden en daarbij maakte culturele achtergrond geen verschil. Autochtone leden gingen evenveel om met allochtone leden als met autochtone leden en andersom.

Bijna alle sporters (85%), ouders van leden (88%) en vrijwilligers vinden het belangrijk of zeer belangrijk dat sporters van verschillende culturele achtergronden samen kunnen sporten. Dit hoofdstuk beschrijft in hoeverre sporters en ouders met verschillende etnische achtergronden bij VV De Meern contact met elkaar hebben, en of de verhoudingen tussen de verschillende groepen ontspannen zijn gebleven.

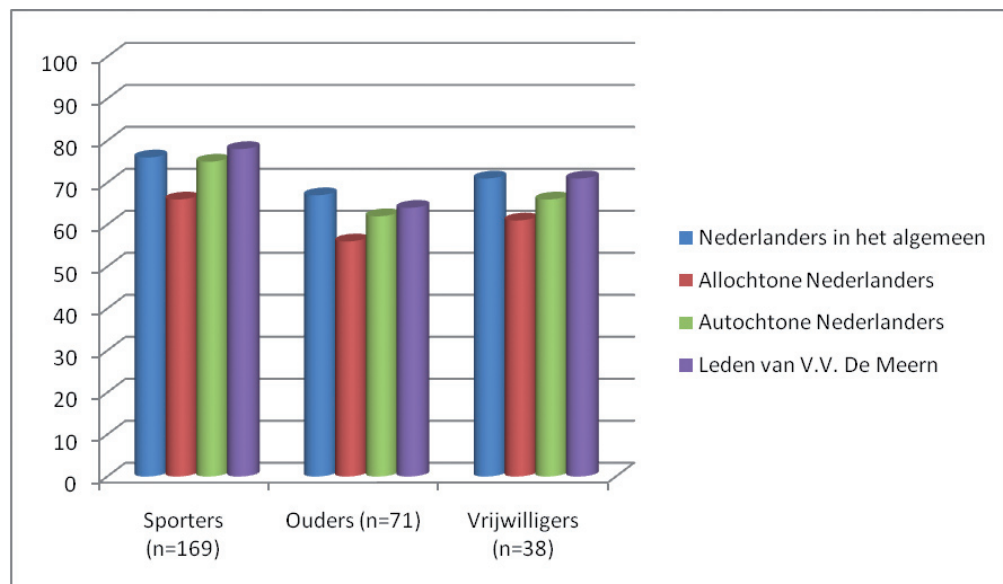
In 2008 gingen allochtone en autochtone leden van VV De Meern op een ontspannen manier met elkaar om. Uit de cijfers die sporters, ouders en vrijwilligers in 2010 geven voor de manier waarop allochtone en autochtone leden van de vereniging met elkaar omgaan, blijkt dat de verhoudingen tussen deze twee groepen nog steeds ontspannen zijn. Sporters zijn hier nog positiever over dan ouders en vrijwilligers (tabel 5).

Tabel 5 Cijfers voor de omgang tussen allochtone en autochtone leden van VV De Meern

Sporters		Ouders		Vrijwilligers	
2008	2010	2008	2010	2008	2010
7,95	7,85	7,31	7,32	7,04	7,2

Over het algemeen hebben ondervraagde 1) sporters, 2) ouders en 3) vrijwilligers warme gevoelens bij andere leden van VV De Meern en Nederlanders in het algemeen (zie figuur 3). Alle drie de groepen respondenten denken positiever over autochtone Nederlanders dan over allochtone Nederlanders. Onder de groep *ouders* is de gemiddelde gevoelstemperatuur over allochtone Nederlanders zelfs bijna onvoldoende, namelijk 56 graden. Ook als we kijken naar het aantal contacten op de vereniging die niet specifiek over voetbal gaan ('komt u wel eens bij mensen van uw vereniging thuis?'), hebben allochtone en autochtone leden meer contact met autochtone Nederlanders dan met allochtone Nederlanders. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het ledenbestand van VV De Meern. Hoewel de club steeds meer een multiculturele vereniging wordt, is zeker drie kwart van de leden van autochtone komaf. Het zou daarom interessant zijn om de manier waarop (ouders van) sporters en vrijwilligers van VV De Meern tegen andere groepen aankijken, te vergelijken met de wijze waarop mensen uit De Meern (die geen lid zijn van een sportvereniging) dat doen. Daarmee kunnen we uitspraken doen over de relatie tussen lidmaatschap van een sportvereniging enerzijds en attitude ten opzichte van andere groepen in de maatschappij anderzijds.⁸

Figuur 3 Gevoelstemperatuur ten opzichte van verschillende groepen mensen

Uit bovenstaande grafiek kunnen we de conclusie trekken dat sporters, vrijwilligers en ouders gemiddeld genomen positieve gevoelens hebben bij zowel allochtone als autochtone leden. Al scheelt het bij de groep ouders weinig, of hun gevoelstemperatuur bij allochtone Nederlanders zou onvol-

⁸ Verbinden door voetbal gaat immers uit van de gedachte dat voetbal bij uitstek kansen biedt op positieve interetnische attitudes, omdat de deelnemers een gezamenlijk doel nastreven, de noodzaak tot samenwerken onderkennen en een relatief gelijke sociale status ervaren. Als deze vooronderstelling klopt, dan zou dat betekenen dat wijkbewoners die geen etnisch gemengde sport uitoefenen vermoedelijk negatievere gevoelens hebben bij mensen met een andere etnische achtergrond, dan dat de leden van VV De Meern hebben.

doende zijn geweest. Desondanks bestaat er bij de drie groepen een zekere 'ons kent ons'-sfeer, vooral als het gaat om warme of koude gevoelens ten opzichte van de minder bekende groep, waar bij de sporters en vrijwilligers positievere scores dan de ouders.

4.3 Participatie binnen de vereniging

Ten tijde van de nulmeting leek er een tekort te zijn aan vrijwilligers op de vereniging. Bijna negen op de tien ondervraagde vrijwilligers meende destijds dat de vereniging over onvoldoende vrijwilligers beschikte. In 2008 hielp een vijfde deel van de sporters en de helft van de ouders mee op de vereniging. Een belangrijke conclusie uit de nulmeting was dat meer dan de helft van de mensen die geen vrijwilligerswerk verrichtten, hier ook nooit voor gevraagd waren. Dit hoofdstuk beschrijft welke veranderingen de laatste twee jaar bij VV De Meern op het gebied van vrijwilligerswerk hebben plaatsgevonden.

De bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk is ten opzichte van 2008 volgens de respondenten duidelijk toegenomen (tabel 6). Het belang van het verrichten van vrijwilligerswerk wordt dan ook verenigingsbreed onderkend. De meeste sporters, ouders en vrijwilligers vinden het belangrijk dat leden zelf en (voor zover van toepassing) hun ouders, helpen bij de vereniging, bijvoorbeeld door te fluiten bij wedstrijden, kleedkamers schoon te maken of te rijden naar uitwedstrijden.

Tabel 6 Cijfers die leden, ouders en vrijwilligers geven voor de bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk op de vereniging

Sporters		Ouders		Vrijwilligers	
2008	2010	2008	2010	2008	2010
7,12	7,72	6,46	6,61	6,04	6,31

Een kwart van de ondervraagde sporters en de helft van de responderende ouders verricht zelf wel eens vrijwilligerswerk voor de vereniging. Voor de sporters is dit een toename ten opzichte van 2008. De oorzaak ligt vermoedelijk in het feit dat door het project Verbinden door voetbal verschillende jeugdspelers hun maatschappelijke stage bij VV De Meern hebben gedaan. Gedurende het seizoen 2009-2010 betreft dat 35 stagiaires; inmiddels zijn er al weer (veel) nieuwe stagiaires aan de gang.

Dat de toename van het aantal sporters die vrijwilligerswerk doet moet worden toegeschreven aan de introductie van de maatschappelijke stages, blijkt ook uit het feit dat de gemiddelde tijd dat de sporters aan vrijwilligerswerk besteden is gedaald ten opzichte van 2008. Gemiddeld doen zij dit 3,5 uur per maand. Jongeren die een maatschappelijk stage lopen bij de vereniging doen dit voor 25 uur in een voetbalseizoen. Ook de ondervraagde ouders zijn minder uren gaan besteden aan hun vrijwilligerstaken. Waar zij dit in 2008 nog gemiddeld 8 uur per maand deden, doen zij dat nu iets meer dan 5 uur per maand.

Informele contacten lijken de beste weg om vrijwilligers te werven. Het grootste deel van de vrijwilligers en de ouders die vrijwilligerswerk verrichten zijn dit gaan doen via het bestuur, commissie-

leden of trainers/leiders. Hetzelfde geldt voor de sporters die zich inzetten voor de vereniging. Het verschil in effectiviteit tussen informele en formele methoden om vrijwilligers te werven, zoals informatiebijeenkomsten over vrijwilligerswerk of het plaatsen van advertenties, bestond al ten tijde van de nulmeting. In 2010 is dit verschil alleen maar groter geworden. Daarom is het een goed teken dat steeds meer sporters gevraagd worden om vrijwilligerswerk te verrichten bij VV De Meern. Waar in 2008 slechts 13 procent van de sporters werd gevraagd zich in te zetten voor de vereniging, heeft nu 30 procent van de ondervraagde sporters die ervaring. Bij de ouders zien we geen toename in het aandeel (43%) dat wel eens gevraagd is om vrijwilligerswerk te doen voor de vereniging.

Net als in 2008 zijn het eigen plezier en het idee dat de vereniging niet kan bestaan zonder vrijwilligers voor een deel van de ondervraagde sporters (33%) belangrijke redenen om zich in te zetten voor VV De Meern. Een andere reden, te weten voor de eigen ervaring, wordt door een nog groter deel (45%) van de sporters genoemd als reden om vrijwilligerswerk te verrichten. Dit is een duidelijke toename ten opzichte van 2008, toen nog maar een kwart van de sporters de eigen ervaring als reden noemde voor het verrichten van vrijwilligerswerk. Dit zal opnieuw te maken hebben met de maatschappelijke stages die zij bij de vereniging kunnen doen. Die zijn er immers op gericht de eigen vaardigheden te vergroten. Bij een ruime meerderheid van zowel de ouders die vrijwilligerswerk verrichten als de ondervraagde vrijwilligers, zijn het eigen plezier en het feit dat een vereniging simpelweg niet zonder vrijwilligers kan de belangrijkste redenen om zich in te zetten voor de club.

Uit bovenstaande blijkt dat meer mensen zich zijn gaan inzetten voor de club (vooral jonge leden), maar dat zij hier gemiddeld minder tijd aan besteden. Een groot deel van de leden onderkent het belang van vrijwilligerswerk voor het voortbestaan van de vereniging en doet dat werk doorgaans met veel plezier. Voor bijna de helft van de sporters geldt dat zij vrijwilligerswerk zien als een manier om ervaring op te doen. De gelegenheid die de club aan de jeugdspelers biedt om de maatschappelijke stage voor school bij de club te lopen, draagt daar aan bij. Het vervolgonderzoek van volgend jaar zal meer inzicht bieden in de impact voor de club van de maatschappelijke stage.

Intermezzo Pedagogisch verenigingsklimaat

De hierboven besproken maatschappelijke stages zijn bevorderlijk voor het pedagogische verenigingsklimaat, omdat kinderen daarmee al doende en op een voor hen zelf leuke manier leren om verantwoordelijkheid te nemen en om (te ervaren hoe het voelt) zich voor anderen in te zetten. De studenten van de hogeschool, die de maatschappelijk stagiaires selecteren en begeleiden, vervullen hierbij dus een belangrijke rol. Maar ook andere volwassenen op de club vervullen een belangrijke pedagogische taak, in het bijzonder de trainers en ouders.

Trainers met goede agogische vaardigheden creëren een pedagogische omgeving waarin sportende kinderen zich veilig voelen en duidelijkheid hebben over wat wel of geen gewenst gedrag is. Trainers met voldoende agogische vaardigheden signaleren en corrigeren bovendien probleemgedrag en/of onsportief gedrag bij kinderen en hebben ook de competenties om dan in te grijpen (Breedveld e.a. 2010). Het volgende voorbeeld, opgetekend in het observatieverslag van een van de hogeschoolstudenten, laat zien hoe een trainer een gezond pedagogisch klimaat kan scheppen.

'Bij het partijspel werden de spelers (F-pupillen) erg fanatiek en werden er zelfs een aantal ruwe slidings gemaakt. De trainer speelde hierop in door de nieuwe regel toe te voegen dat er geen slidings meer gemaakt mochten worden. De kinderen luisterden en maakten vervolgens geen sliding meer.'

Toch spelen er soms andere belangen bij de vereniging die het pedagogische klimaat doorkruisen. Zo wisselen de trainers van de jongste jeugdelftallen elke zes weken van team dat zij training geven, waardoor het geven van trainingen voor hen afwisselend en aantrekkelijk blijft. En een van de vrijwilligers geeft aan dat vooral bij de selectieteams veel nadruk ligt op prestatie. Tijdens observaties kwamen we een voorbeeld tegen waaruit blijkt dat presteren soms op gespannen voet staat met een gezond pedagogisch klimaat. 'De trainer van een selectieteam (12-14 jaar) stopt een oefening waarbij hij zelf mee gaat doen om voor te doen hoe het moet. Bij het voordoen maakt hij een redelijk zware overtreding op een van de spelers. De speler valt op de grond en daar wordt geen aandacht aan besteed. Deze trainer was wel zeer goed in staat een professionele training neer te zetten.'

Niet alleen trainers, maar ook de aanwezigheid van ouders bij de vereniging is belangrijk voor het creëren van een positieve pedagogische omgeving. Mits zij het goede voorbeeld geven aan hun kinderen, zorgt hun aanwezigheid voor een veilige omgeving waarin kinderen zich prettig voelen om te sporten. Daarnaast kunnen alleen ouders die aanwezig zijn op de vereniging op de man af worden gevraagd zich in te gaan zetten voor de club. Bijna alle ouders komen, net als ten tijde van de nulmeting, vaak of altijd kijken bij wedstrijden van hun kind. Trainingen worden vaker bezocht dan in 2008. Circa zestig procent van de ondervraagde ouders doet dit vaak of altijd.

4.4 Verbinden door voetbal en VV De Meern

Uit de procesevaluatie die na het voetbalseizoen 2008/2009 is gehouden, blijkt dat het project Verbinden door voetbal en de aanwezigheid van de studenten na een jaar nog weinig bekend waren bij de leden, ouders en vrijwilligers van VV De Meern. Het was de trainers bijvoorbeeld niet duidelijk dat de spelregelavond was georganiseerd door studenten van Hogeschool Utrecht. Om inzicht te krijgen in de bekendheid van het project Verbinden door voetbal op de club hebben we enkele vragen toegevoegd aan de vragenlijst en hebben we enkele betrokken leden van VV De Meern gesproken (tabel 7).

Tabel 7 Draagvlak en bekendheid Verbinden door voetbal bij VV De Meern

Percentage sporters, ouders en vrijwilligers dat ...	Sporters	Ouders	Vrijwilligers (n=39)
...weet dat VV De Meern samenwerkt met de Hogeschool Utrecht	35%	63%	37
...het project Verbinden door voetbal kent	36%	44%	28
...weet dat studenten van de Hogeschool Utrecht activiteiten organiseren bij VV De Meern	48%	69%	34
...weet dat bij VV De Meern voor de D-jeugd een Fair Play Cup wordt georganiseerd	70%	50%	31

Uit tabel 7 blijkt dat over het algemeen de aanwezigheid van hogeschoolstudenten op de club bekender is dan het project Verbinden door voetbal als zodanig. *Sporters* zijn vooral bekend met de activiteiten die op de vereniging plaatsvinden en minder met het feit dat de vereniging samen met Hogeschool Utrecht werkt aan het project Verbinden door voetbal. Zeven van de tien ondervraagde sporters weet bijvoorbeeld dat bij VV De Meern voor de D-jeugd een Fair Play Cup wordt georganiseerd terwijl ruim drie van de tien sporters het project Verbinden door voetbal kent. Bijna alle *vrijwilligers* weten dat VV De Meern samenwerkt met Hogeschool Utrecht en weten dat de studenten activiteiten organiseren op de vereniging. Een derde van hen heeft dan ook wel eens direct met de studenten van Hogeschool Utrecht samengewerkt. Meestal gaat het hierbij om contact in het kader van de organisatie van activiteiten op de vereniging. Een vrijwilliger geeft bijvoorbeeld aan dat hij de studenten vooral heeft gesproken over 'welke activiteit, waar en wanneer kan plaatsvinden'. Jeugdtrainers kennen de studenten vooral van het afnemen van de enquêtes.

Het draagvlak voor de samenwerking met de hogeschool bij VV De Meern is toegenomen. Een van de ondervraagde vrijwilligers zegt hierover het volgende. 'In het begin werd nog wel eens negatief tegen de aanwezigheid van de studenten aangekeken. Wat kwamen mensen van buitenaf nu aan de vereniging veranderen? Maar na twee jaar zijn de mensen op de club er steeds positiever over en worden ze door veel vrijwilligers aangesproken en gevraagd voor hulp.' Een overgrote meerderheid van de sporters, ouders en vrijwilligers is nu positief over het feit dat studenten van Hogeschool Utrecht activiteiten organiseren op de vereniging. Vooral de Fair Play Cup heeft een breed draagvlak. Dit is ook iets waar alle vier de vrijwilligers in hun interview aan refereren. Ouders zijn daarnaast ook zeer positief over de mogelijkheid dat kinderen een maatschappelijke stage kunnen lopen bij VV De Meern. Van de ouders is 89 procent hierover (zeer) positief, 11 procent neutraal en niemand negatief.

Concluderend kunnen we stellen dat zowel de studenten als de (door hen uitgevoerde) activiteiten bekend zijn bij de sporters, ouders en vrijwilligers op de club en dat deze bekendheid de afgelopen twee jaar is gegroeid. Tevens is de waardering voor de activiteiten hoog.

5 *Conclusies*

Samen voetballen is een van de mogelijkheden om incidenten te voorkomen en de verhoudingen tussen groepen te verbeteren. Zoals we in de inleiding aangaven leidt voetbal echter niet *automatisch* tot verbeteringen. Escalaties op het veld, ouders langs de lijn die hun kinderen wat al te luidruchtig aanmoedigen en 'allochtone' en 'autochtone' teams die slaags raken met elkaar, wijzen erop dat *extra condities* nodig zijn om in en rondom het veld wederzijds begrip en respect te realiseren (vgl. Veldboer, Boonstra en Krouwel 2007).

In het 'Verbinden door voetbal'-project zijn het die extra condities waaraan we hard willen werken. Mede op basis van de onderzoeksresultaten uit de nulmeting zijn er sinds 2008 bij en door VV De Meern activiteiten ingezet, zoals de Fair Play Cup en positief coachen (om de omgangsvormen, sfeer en sportiviteit op de club te verbeteren), maatschappelijke stages en het Young Professional Project (om vrijwilligerswerk te bevorderen, in combinatie met individuele zelfontplooiing) en een aantal andere activiteiten. Vanuit de hogeschool hadden we de verwachting dat een club waar dergelijke activiteiten de clubcultuur mede kunnen vormgeven, een goede voedingsbodem vormt voor prettig contact. Dit hoofdstuk gaat in op op de onderzoeksvraag 'hoe hebben omgangsvormen, interetnische contacten en de participatie door middel van vrijwilligerswerk zich bij VV De Meern ontwikkeld in de afgelopen twee jaar?'

5.1 *Omgangsvormen*

De sfeer op de vereniging is over het algemeen ontspannen. Respondenten beoordelen de omgangsvormen, sfeer en sportiviteit positief. Ook de omgang tussen allochtone en autochtone sporters wordt als positief ervaren. Aan de andere kant zijn er tekenen van een verharding in het gedrag op de club. Respondenten merken vaker specifieke vormen van ongewenst gedrag op ten opzichte van twee jaar geleden. En twee van de vier ondervraagde vrijwilligers spreken van een verharding of verzakelijking van de club. Dit kan te maken hebben met de verstedelijking van De Meern waardoor meer mensen uit de stad Utrecht lid zijn geworden van de vereniging. Aan de andere kant kan het ook zijn dat mensen zich door de inzet van Verbinden door voetbal meer bewust zijn van eventueel ongewenst gedrag op voetbalverenigingen. Hoe het ook zij, het feit dat meer mensen onacceptabel gedrag *waarnemen* zonder dat dit de sfeer op de vereniging negatief lijkt te beïnvloeden, is een interessant gegeven en behoeft verder onderzoek.

5.2 *Vrijwilligerswerk*

Het belang van het verrichten van vrijwilligerswerk wordt binnen de vereniging breed gedeeld. De belangrijkste uitkomst van dit onderzoek is dat de bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk ten opzichte van 2008 is toegenomen. Dit geldt vooral voor de sporters. Door de maatschappelijke stages die vanuit Verbinden door voetbal worden begeleid, maken jeugdige sporters kennis met de functie van scheidsrechter en trainer. Na de stage geeft driekwart van de jongeren die de scheidsrechterscursus hebben gevolgd aan dat ze willen blijven fluiten bij jeugdwedstrijden. Wel is het aantal uren dat besteed wordt aan vrijwilligerswerk afgenomen. Sporters doen dat gemiddeld 3,5 uur per maand en bij ouders is dat van gemiddeld 8 uur naar gemiddeld 5 uur gegaan.

5.3 *Interetnisch contact*

De relatie tussen allochtone en autochtone Nederlanders op de club is over het algemeen ontspannen. Desondanks is er een duidelijke 'ons kent ons' sfeer, zeker als het gaat om warme of koude gevoelens ten opzichte van de andere groep. Allochtone leden zijn positiever over allochtonen dan over autochtonen, en autochtone leden zijn positiever over autochtonen dan over allochtonen. Dit resultaat is niet nieuw, maar wel bijzonder interessant om te vergelijken met de antwoorden die mensen die niet (in etnisch gemengde teams) sporten op deze vraag geven. Als onze vooronderstelling klopt dat om een aantal redenen voetbal bij uitstek kansen biedt op positief interetnisch contact, dan hoort daarbij tevens de verwachting dat het ons-kent-onsdenken buiten de amateurvoetbalwereld (nog) groter is dan daarbinnen. In 2011 zullen we deze hypothese onderzoeken.

5.4 *Draagvlak Verbinden door voetbal*

Tijdens het project Verbinden door voetbal zijn bestuur en vrijwilligers van VV De Meern steeds positiever geworden over de aanwezigheid van de studenten op de club. Vooral vanwege het feit dat zij hebben geholpen met de organisatie van belangrijke verenigingsactiviteiten die te maken hebben met sportiviteit. De Fair Play Cup is een voorbeeld van een activiteit waar men verenigingsbreed mee bekend is en waar vrijwel iedereen ook positief over is. Ook het project maatschappelijke stage wordt gewaardeerd en lijkt vruchten af te werpen als het gaat om jongeren te laten ervaren dat het leuk, leerzaam en stoer is om iets voor de club te doen. Kortom, er is momenteel veel draagvlak voor het project Verbinden door voetbal en de activiteiten die in dat kader worden georganiseerd.

5.5 *Samenvatting en reflectie*

Samengevat wás VV De Meern een vereniging die zijn zaakjes op het gebied van sfeer, sportiviteit, omgangsvormen en interetnische contacten zeer goed op orde had en heeft de club dat in 2010 nog steeds. Typerend is bijvoorbeeld dat sporters anno 2010 vanwege de gezelligheid per week langer

aanwezig zijn op de vereniging dan in 2008. Gegeven de besproken ontwikkeling van VV De Meern van dorpsclubje naar een (bij implicatie wat ruwere) stadsclub is dat een bijzonder gegeven, al valt er ook een aantal negatieve ontwikkelingen te bespeuren. Zo is er een (flinke) stijging van het percentage mensen dat van mening is dat agressie in de sport voor sommige spelers van VV De Meern een reden is om te stoppen met voetbal. Ook zijn vrijwilligers in 2010 wat minder positief over de sfeer op de vereniging dan in 2008 (voor sporters en ouders geldt dat overigens niet).

Ten tijde van de nulmeting stond VV De Meern er minder goed voor op het vlak van vrijwilligerswerk. Er werd in 2008 een duidelijk tekort aan vrijwilligers geconstateerd, wat ertoe leidde om in het kader van Verbinden door voetbal in te zetten op het zoeken naar nieuwe vrijwilligers. Het Young Professionals Traject en het concept Maatschappelijke stages zijn de twee belangrijkste resultaten van deze beslissing. Sindsdien is de bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk bij VV De Meern toegenomen - onder zowel sporters, ouders als vrijwilligers. Bovendien heeft de eerstgenoemde groep ook het woord bij de daad gevoegd. In het seizoen 2009-2010 vervulden 35 jongeren een maatschappelijke stage; in het nieuwe seizoen hebben veel jongeren hun voorbeeld gevolgd (exacte tellingen volgen in de volgende rapportage). En een deel van deze jongeren laat het niet bij de betreffende stage, maar blijft daarna structureel als vrijwilliger actief.

Komen bovengenoemde, overwegend positieve ontwikkelingen door Verbinden door voetbal of zijn er andere factoren in het spel? Beide conclusies kunnen juist zijn. Zo was er het afgelopen jaar de toegenomen (financiële) ondersteuning van het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties voor VV De Meern en (in negatieve zin) de genoemde verruwing vanwege de verstedelijking van de club en wijk, maar daarnaast zijn er indicaties dat ook Verbinden door voetbal een bijdrage levert aan de positieve dynamiek bij VV De Meern. De eerste indicatie is dat de activiteiten van Verbinden door voetbal vooral zijn gericht op het stimuleren van vrijwillige inzet (in combinatie met het bevorderen van sportiviteit) en dat het juist dit onderwerp betreft waar progressie is geboekt. De tweede indicatie zijn de eerste verkennende interviews die wij met clubleden hebben gehouden. Uit deze interviews blijkt dat (ondanks verbeterpunten) de betrokken studenten van de hogeschool voor de club waardevol werk hebben afgeleverd. Ten derde is er het toegenomen draagvlak voor Verbinden door voetbal: niet alleen is de bekendheid van het project zeer sterk gegroeid, ook blijkt de waardering voor de verschillende activiteiten van Verbinden door voetbal hoog te zijn.

We begonnen deze rapportage met de opmerking dat VV De Meern ten tijde van de nulmeting de doelstelling formuleerde 1) de goede omgangsvormen op de club goed te *houden* en 2) de omvang van de vrijwillige inzet van de leden te *vergroten*. Met deze opdracht werd de samenwerking met het lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling van Hogeschool Utrecht voortgezet. Deze rapportage wijst uit dat VV De Meern de afgelopen twee jaar op beide punten haar doel heeft bereikt. Voor wat betreft de omgangsvormen geldt dat deze goed waren en goed zijn gebleven: 56 procent van de respondenten geeft dat aan, terwijl 40 procent zelfs vindt dat de omgangsvormen op de vereniging zijn verbeterd (4 procent ziet een verslechtering). Tegelijkertijd moet de kanttekening worden gemaakt dat de respondenten relatief veel agressie waarnemen op de club. Dat was ten tijde van de nulmeting al zo, maar dat percentage is tussen 2008 en 2010 (substantieel) gestegen. Het verdient daarom aanbeveling stevig in te blijven inzetten op de onderwerpen sportiviteit,

sfeer en preventie van agressie, zeker tegen de achtergrond van de signalen dat de (voortschrijdende) verstedelijking van De Meern (verdere) verharding met zich mee zal brengen.

Ook op het punt van de vrijwillige inzet is de doelstelling behaald. De bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk voor VV De Meern is toegenomen en ook de feitelijke vrijwillige inzet (van vooral jonge sporters) is gestegen. Steeds meer leden willen iets voor de club doen en voegen de daad bij het woord. Kanttekening is dat het gemiddeld aantal uren dat personen aan de vrijwillige inzet besteden wat is gedaald. Vrijwilligers vormen het cement van de vereniging. En vrijwilligers zijn onmisbaar bij het ontplooiën van weer nieuwe initiatieven om de sfeer op de club verder te versterken en agressie tegen te gaan. Het verdient daarom aanbeveling om bij VV De Meern de komende tijd aandacht aan het thema Vrijwillige inzet te blijven besteden. Is het niet om hoop te brengen waar wanhoop was, om Mandela nog maar eens te citeren, dan hopelijk toch voor een 'mooie ontwikkeling van jezelf en een mooie ontwikkeling van je club'.

Literatuur

Allport, G. (1954), *The Nature of Prejudice*. New York: Basis books.

Blokland, T. (2006), *Het sociaal weefsel van de stad. Cohesie, netwerken en korte contacten*. Oratie. Den Haag: Dr. Gradus Hendriks Stichting.

Breedveld, K., Bruining, J.W., Dorsselaer, S. van, Mombarg, R. en Nootebos, W. (2010), *Kinderen met gedragsproblemen en sport. Bevindingen uit de literatuur en uit recent cijfermateriaal*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

Gemeente Utrecht (2008), *Diversiteit en integratie in Utrecht 2008*. Utrecht: gemeente Utrecht.

Hall, S., Winlow, S. en Ancrum, C. (2008), *Criminal Identities and Consumer Culture. Crime, exclusion and the new culture of narcissism*. Portland: Willian Publishing.

Hirschi, T. (1969), *Causes of delinquency*. Berkeley: University of California Press.

SCP (2005a), *Uit elkaars buurt: de invloed van etnische concentratie op integratie en beeldvorming*. Den Haag: SCP.

SCP (2007), *Jaarrapport Integratie 2007*. Den Haag: SCP.

Spangenberg, F. en Lampert, M. (2009), *De grenzeloze generatie*. Amsterdam: Nieuw Amsterdam.

Veldboer, L., Boonstra, N. en Krouwel, A. (2007), Eenheid en verdeeldheid op het veld: de januskop van sport. In: L. Veldboer, J.W. Duyvendak en C. Bouw (red.), *De mixfactor: integratie en segregatie in Nederland*. Amsterdam: Boom.

Verhagen, S., Boonstra, N., Hermens, N. en Koot, E. (2009), *De bijvangst van sport. Interetnische contacten bij voetbal*. Sozio 91 (16-21).

Wilson, J. en Kelling, G. (1982), Broken windows: the police and neighborhood safety. *Atlantic Monthly*, maart 1982.

Bijlage 1 Achtergrondkenmerken respondenten

Sporters	2008 (n=210)	2010 (n=183)
Gemiddelde leeftijd	17,8	18
Man/jongen	89%	92%
Vrouw/meisje	11%	8%
Autochtoon	81%	74%
Allochtoon	20%	27%
Ouders	2008 (n=145)	2010 (n=81)
Gemiddelde leeftijd	43,4	42,8
Vader	63%	36%
Moeder	37%	64%
Autochtoon	88%	84%
Allochtoon	12%	16%
Gemiddelde leeftijd kind	11,4	10,6
Vrijwilligers	2008 (n=23)	2010 (n=57)
Gemiddelde leeftijd	47,7	46,8
Man	22	47
Vrouw	1	5
Autochtoon	22	42
Allochtoon	1	4

Colofon

Opdrachtgever/financier	Hogeschool Utrecht, lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling
Auteurs	Drs. N.G.J. Boonstra (Verwey-Jonker Instituut) Drs. N.J. Hermens (Verwey-Jonker Instituut) Drs. E. Koot (Hogeschool Utrecht) I. Scheijmans (Hogeschool Utrecht) Dr. S. Verhagen (Hogeschool Utrecht)
Omslag	Grafital, Valkenswaard
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht telefoon 030-2300799 telefax 030-2300683 e-mail secr@verwey-jonker.nl website www.verwey-jonker.nl

De publicatie

De publicatie kan gedownload en/of besteld worden via onze website: <http://www.verwey-jonker.nl> en <http://www.stijnverhagen.nl>.

ISBN 978-90-5830-436-0

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2011

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Hogeschool Utrecht en het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with Hogeschool Utrecht and the Verwey-Jonker Institute.

Partial reproduction is allowed, on condition that the source is mentioned

Deze rapportage maakt deel uit van het meerjarig project Verbinden door voetbal van het lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling van Hogeschool Utrecht en een aantal amateurvoetbalverenigingen. Ook FC Utrecht is bij het project betrokken. Het doel is respectvolle omgangsvormen in en rondom het veld te bevorderen en de interetnische contacten tussen individuen en groepen te verbeteren. Ook moet het project bijdragen aan voldoende krachten binnen voetbalverenigingen.

Dit rapport beschrijft hoe de Utrechtse voetbalvereniging De Meern zich tussen 2008 en 2010 heeft ontwikkeld. Daarvoor zijn enquêtes gehouden onder vrijwilligers, sporters en hun ouders. VV De Meern is een goed functionerende vereniging, leden waarderen de gezelligheid op de vereniging. Bovendien meent een meerderheid dat de omgangsvormen op de club zijn verbeterd. Daar staat tegenover dat er op de club meer agressief gedrag wordt waargenomen.

Belangrijk is de toegenomen bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk voor VV De Meern, evenals de feitelijke vrijwillige inzet van vooral jonge sporters. Wel is het gemiddeld aantal uren dat personen aan de vrijwillige inzet besteden wat gedaald. Verder vervulden vanuit Verbinden door voetbal in het seizoen 2009-2010 maar liefst 35 jongeren een maatschappelijke stage op de club.

